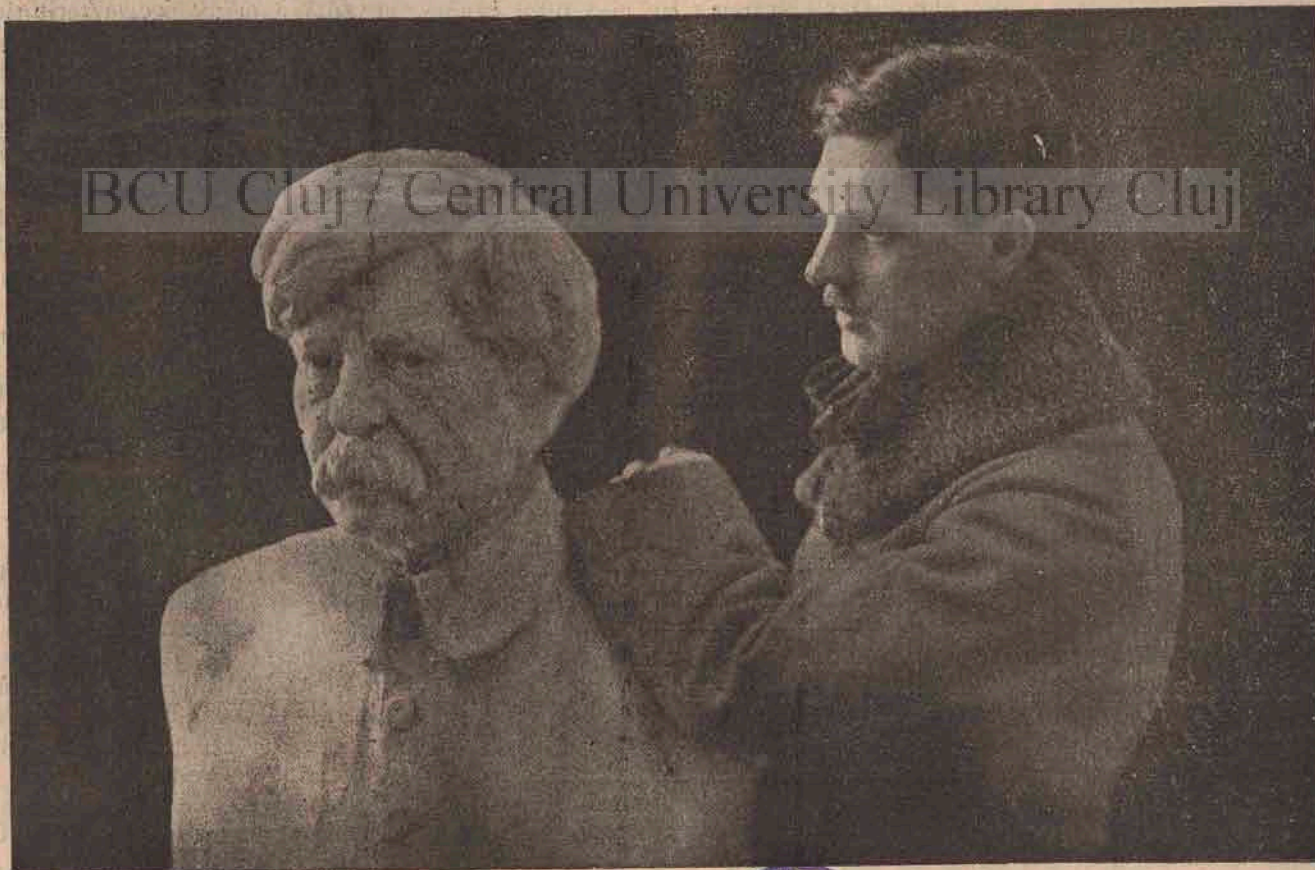

COSINZEANA

REVISTA · ILUSTRATA · INTEMELIATA
 IN · 1911 · APARE · LA · 10 · SI · 25 · ALE
 FIECAREI · LVNI · DIRECTOR :
 SEBASTIAN · BORNEMISA

Bustul lui Vlăhuță de Dimitrieu Bârlad

Vezi articolul de pe pag. 213

REDACTIA · SI · ADMINISTRATIA
 CLUJ · PIATA · CVZA-VODA · 16

ABONAMENTUL:

În țară pe $\frac{1}{2}$ an . . . . . Lei 60—
În străinătate pe $\frac{1}{2}$ an . . . . . Lei 100—
Un exemplar la chioscuri și librării 8 Lei
Anunțurile se taxează cu 2 Lei cm²

Francezii în Ruhr

— Dela 1871 la 1919 —

de Iosif Schiopul

Înainte cu 52 de ani, Franța a iscălit la Frankfurt un tratat de pace care punea capăt războiului franco-germanic. Pacea care s'a impus republicii franceze de către Germania lui Bismark a fost extrem de grea. Franța a pierdut 13 mii de kilometri pătrați de teritoriu bogat, 1 milion și jumătate de locuitori și pe deasupra a trebuit să plătească și cinci miliarde de franci despăgubiri. Germania nu suferise, materialicește, pe urma acestui războiu provocat de ea însăși. Teritoriul german nu fusese invadat, nici un sat, nici o casă germană nu fusese distrusă. Despăgubirea de cinci miliarde însemnase prin urmare o îmbogățire directă a Germaniei. Franța, părăsită de toată lumea, a fost nevoită să iscăliască tratatul de pace. A iscălit și și-a ținut cuvântul. Despăgubirea de cinci miliarde trebuia plătită în trei ani, dar a fost plătită în mai puțin de doi ani.

Iscălirea unui tratat, oricât de grele și nedrepte obligațiunile impunea, a fost un angajament de onoare pentru Franța.

Înainte cu patru ani, la Versailles, Germania a iscălit și ea un tratat de pace, care punea capăt unui alt războiu și mai sângeros, provocat de aceeași Germania. Prin iscălirea sa pusă pe acest tratat de pace Germania restituia Franței teritoriul luat înainte cu 52 de ani și se obliga să plătească și pagubele, o parte a pagubelor materiale, suferite de Franța pe urma războiului. Zece dintre județele cele mai bogate ale Franței fuseseră invadate de Germani și săcătuite în chip neomenesc. Sute de fabrici au fost distruse, mii de comune au fost prefăcute în mormane de piatră, păduri și grădini cu pomi roditori au fost rase de pe suprafața pământului. Franța de Nord a rămas pe urma războiului o ruină. Și Germania s'a

obligat să ispășiască, prin plată de bani, răul pe care-l făcuse, să plătească pagubele suferite, o parte a pagubelor, în răstimp de 35 de ani. Miliardele pe cari avea să le primească Franța nu însemnau o îmbogățire materială a ei, ci numai o neînsemnată despăgubire pentru imensele pierderi materiale suferite. Dar Germania nu și-a ținut cuvântul. Din ziua în care și-a pus iscălitura sub tratatul de pace a căutat să scape de împlinirea obligațiilor ce le asumase.

Iscălitura unui tratat, oricât de drepte și echitabile condițiuni impunea, n'a fost un angajament de onoare pentru Germania.

Aceasta este originea ocupării de către Francezi a regiunii numite „Ruhr”. Franța a fost silită la acest pas pentru că Germania nu vrea să plătească, deși ar putea să plătească.

Franța este una dintre țările cari au suferit mai mult pe urma războiului și a adus cele mai mari sacrificii pentru victoria aliaților. Tratatul dela Versailles nu este exploatarea nemiloasă a unui dușman învins, ci un act de dreptate eternă care cere ca atunci când cineva trebuie să sufere pentru un rău, cel ce suferă să fie vinovatul și nu cel nevinovat.

Germania s'a îmbogățit pe urma războiului. În anii dintâi cari s'au petrecut în semnul victoriei germane din Belgia, din Franța, din Rusia, din Serbia și România au fost transportate în Germania sute de mii de vagoane încărcate cu mașini de tot soiul, cu produse de-ale țărilor, invadate, cu vite, cu cereale, cu averi mobile de toate categoriile. Germania a fost nemiloasă în storcerea țărilor învinse. O pildă de cum au înțeles Germanii să ducă războiul ne-a prezentat și țara noastră, Oltenia, Muntenia, cari după plecarea Germanilor păreau niște pustietăți. Și azi mai suferim pe urma acestei

invaziuni germane care a sărăcit ne-numărate sute de mii de locuitori. Mai bogată decât noi, Franța a tost și mai săcătuită.

Și-acum Germania caută să nu-și țină cuvântul.

Franța n'a ocupat ținutul Ruhr-ului ca să-și mărească teritoriul ei. Ea n'are nevoie de provincii străine. Franța a ocupat acest teritoriu german bogat în mine de cărbuni și fier și cu o industrie metalurgică înfloritoare numai ca să siliască Germania să satisfacă obligațiunile la cari s'a angajat. Nu mărire deșartă caută Franța în această ocupare, ci salvarea unui principiu de înaltă dreptate. Oricât de mult ar protesta propaganda germană împotriva acțiunii franceze căutând s'o prezinte ca un act primejdios pentru menținerea păcii, adevărul este că pacea în Apus și în Răsărit nu este garantată decât atâta vreme cât sunt respectate tratatele de pace.

România care are să lupte cu aceeași încercări unguște de-a scăpa de plata despăgubirilor ce ni se cuvin, care vede cum propaganda ungușcă ne ponegrește zilnic în străinătate și caută să provoce chiar și înăuntrul țării noastre desunire, nu poate să aibă decât simpatii nefățărte pentru generoasa ei prietenă franceză și să contribuie la izbânda punctului de vedere francez.

Infrângerea cerbiciei germane este chezașia unei păci durabile. Cauza Franței trebuie să fie și cauza noastră.

Vă rugăm să nu uitați, că abonamentele plătite pe jumătate de an au expirat și că este de datoria fiecărui cetitor a-și regula la vreme abonamentul. Cetitorii noștri știu de sigur, cu câtă jertfă se scoate revista această și că apariția ei regulată este exclusiv în funcție de plata abonamentului.

Capitala Ardealului

— Cu prilejul apariției „Călăuza orașului Cluj“ de P. Borteș —

Vederea generală a orașului Cluj

Camera de comerț și Industrie

Institutul surdo-mușilor

Clinicele Universitare

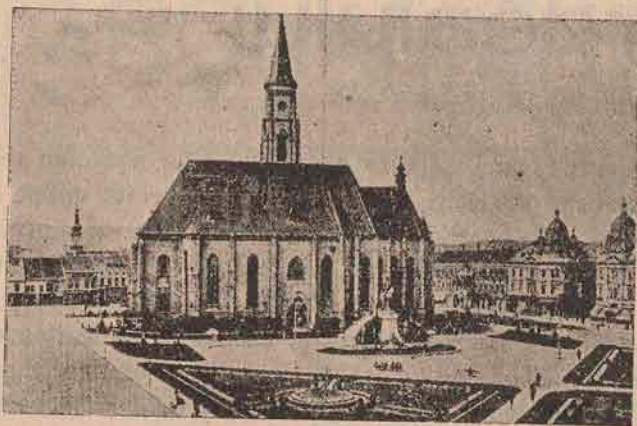
Apariția unei călăuze a orașului Cluj, așa cum este „Călăuza“ dlui Petru Borteș, este un important mijloc de cunoaștere a acestui oraș, care a devenit cu al cincilea an după unire indiscutabilă capitală Ardealului. Având la îndemână toate datele asupra Clujului, vedem distinct avântul cultural, politic și economic, pe care acest oraș liniștit de odinioară l'a luat. Elementul românesc se afirmă în el din ce în ce mai mult și în scurtă vreme el va deveni în toată puterea cuvântului un oraș românesc. Aici apar cele mai multe publicații românești și streine din întreg Ardealul, aici s'a concentrat administrația superioară și tot aici și-au făcut cuib cele mai de seamă institute financiare, industriale și de comerț. Clujul este azi în plină dezvoltare și pentru a ieși cu desăvârșire din cadrele unui oraș provincial, nu-i lipsește decât o cuminte și rațională politică economică.

Poziția Clujului este dintre cele mai pitorești. Așezat pe valea Someșului el are o climă sănătoasă, ferită de curenți mari și din acest punct de vedere este mai plăcut, decât multe alte orașe ardelenesti. Condițiunile naturale ale Clujului sunt fericit întregite de toate celelalte condiții sociale. Inzestrat cu universitate, cu școli superioare de comerț și agricultură, cu școli de arte și meserii, cu conservator de muzică, cu teatre și operă, Clujul umple în chip fericit tot cadrul unui oraș de frunte, din care radiază în toate părțile lumina și bogăția. Ceea ce este desagregabil în Cluj, sunt condițiile de viață. Scumpetea excesivă a traiului și lipsa de locuințe mai pronunțată decât în oricare alt oraș, sunt fără îndoială elemente de seamă, care împiedecă dezvoltarea orașului, dar sperăm, că o bună conducere orașenească va putea ameliora aceste condițiuni și atunci nimic nu va împiedeca Clujul, ca să iee un avânt și mai puternic.

Călăuza d-lui Petru Borteș îmbrățișează toată viața orașului. După un istoric scurt și distinct al Clujului din cele mai vechi vremuri, ne dă o oglindă completă a împrejurimilor lui și o înșirare amănunțită a tuturor instituțiilor, a tuturor industriilor, comerțianților și a celorlalți factori sociali din oraș. În text vederi variate și multiple permit ochiului ca să vadă tot ce are Clujul mai de seamă și mai frumos. Subt acest raport lucrarea d-lui Borteș nu lasă nimic de dorit și este cu adevărat o prețioasă călăuză a capitalei Ardealului nostru scump.

Călăuza d-lui P. Borteș se poate cumpăra la toate librăriile din oraș.

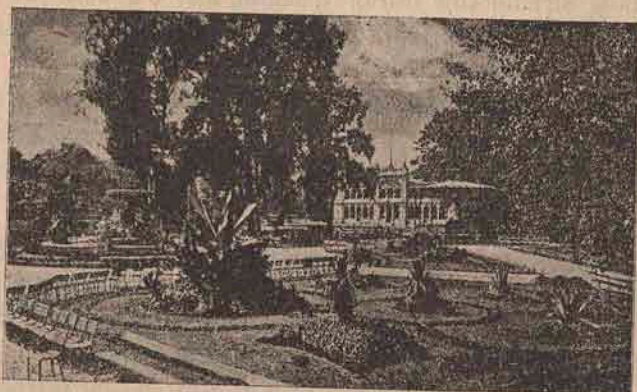
Dăm după ea și noi mai multe ilustrații, pentru a oferi cetitorilor noștri o oglindă cât mai fidelă a Clujului.

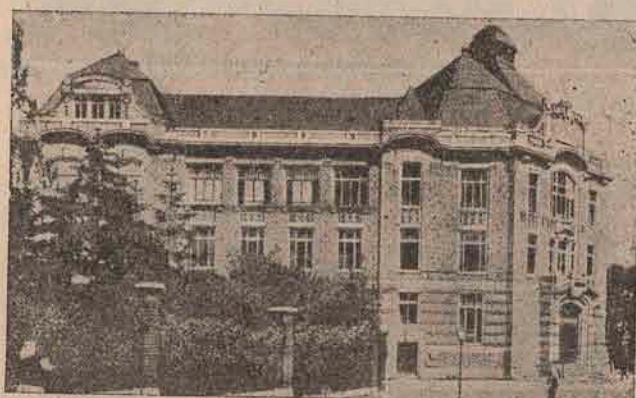
Piața Unirei

Universitatea

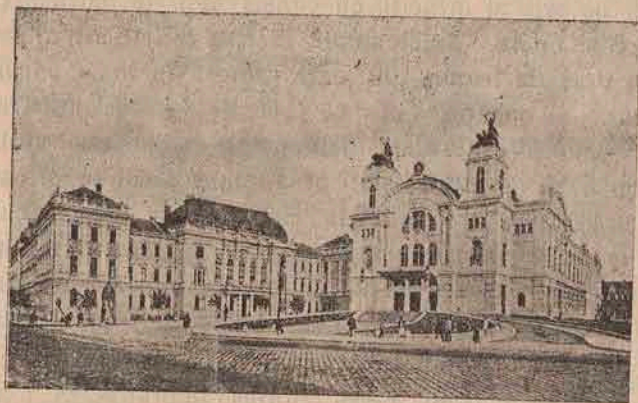

O parte a parcului

Biblioteca Universității

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Teatrul Național și palatul justiției

Statuia lui Matei Corvinul, în dosul căreia se află palatele statusului rom. cat.

Str. Regina Maria cu primăria orașului

Căminul studențesc

„Uscații” și „uzii”

În coloanele acestei reviste am adus în diferite rânduri știri despre lupta ce se dă în America împotriva alcoolului. Antialcoolistii porecliți „uscați” sau „seci” au câștigat în timpul din urmă o superioritate asupra „uzilor” cari cer libertatea întreagă a traficului cu alcool, și a „semi-uzilor”, a căror sete mai modestă cere numai bere și vin, fără rachiuri.

Cu toată cerbicia luptei și cu tot triumful uscaților, America n'a putut fi salvată de flagelul alcoolului. Contrabandiștii lucrează cu o extremă îndârjire pentru paralizarea prohibiției și le succede în mare parte să fabrice atât în interior cât și să strecoare peste graniță cu mijloacele cele mai îndrăznețe mari cantități de alcool, de cele mai multe ori de o calitate inferioară, încât an de an cad mii de victime lovite de acest teribil flagel.

Cu toată rigoarea legii contrabandiștii, ahtiați după câștiguri mari nu se astâmpără, astfel, că organele administrative ale Americii s'au văzut silite să interzică vaselor străine de a mai intra cu beuturi alcoolice pe bord în apele americane. Societățile de navigație streine s'au alarmat în urma acestei interdicții și au protestat la guvernul american dar fără succes, căci când vasele „Baltic” și „Berengaria” au intrat în portul New-York, autoritățile americane le-au confiscat toate beuturile. Înzadar au fost toate lămuririle, că aceste beuturi sunt pentru pasageri și pentru echipaj la întoarcere, „uscații” n'au voit să admită nici o scuză. Societățile de navigație au protestat cu energie și au cerut pe cale judecătorească, să fie ferite de astfel de molestări. Având credință în succesul intervenției lor, societățile au trimis alte vase în aceleași condiții spre coasta americană. Astfel au pornit bine garnisite cu beuturi vapoarele „France”, „Aquitania”, „Adriatic” și „Ohio”.

Francezii se crede, că vor ridica un strașnic protest împotriva molestărilor americane. În Anglia însă „uscații” americani au găsit apărători energici printre oamenii de seamă ai țării, cum de pildă este Lloyd George, care în timpul din urmă a luat cu hotărâre apărarea politice anti-alcoolice a Americii împotriva „celui mai mare blestem al societății moderne”, după cum se exprimă singur. „Americani, — spune

foștul premier englez, — sunt un popor foarte bine instruit de mai mult de 100 milioane de suflete. De acum este în interesul civilizației, să se lase timp Americii, să ducă până la capăt experimentul, ce-l încearcă. Lloyd George înfierează îndeosebi critica răutăcioasă și comerțul clandestin cu alcool, cari îngreunează sarcina și așa destul de grea a autorităților americane.

Un alt politician cu influință, de astădată un american, d. W. I. Bryan, merge și mai departe ca Lloyd George. Într'un limbaj violent d. Bryan înfierează acțiunea societăților de navigație europene împotriva tendinței americane de distrugere a alcoolismului. El spune, că aducerea rachiurilor și a vinurilor de vasele streine nu este numai o provocare, ci o nemaipomenită „obrăsnicie”, împotriva căreia trebuiesc luate cele mai drastice măsuri.

Confiscarea beuturilor, fie ele destinate pentru întoarcere sau nu, este cel mai slab mijloc de apărare împotriva unor oameni, cari nu știu, sau nu vreau să respecte legile țării în care se duc.

Dușmanii legii de prohibițiune se pun și ei în mișcare. Astfel guvernul Statului New-York a lăsat executarea legii pe seama organelor federației, ceea ce constituie un fel sabotaj al prohibiției alcoolului. În acelaș timp a declarat în public, că uscații au creat legea dintr'un fanatism absurd, de a-și ajunge scopuri meschine politice și nici decum, pentru a crea o stare de lucruri mai bună. (E greu de prevăzut, cine va ieși învingător din această luptă. Deocamdată „uscații” au o mare superioritate, fiindcă și președintele Harding este de partea lor.

O nimicire completă a alcoolismului va fi însă foarte anevoioasă, înainte de ce lumea nu se va fi convins singură de marele pericol ce i-l rezervă acest venin îngrozitor.

Românii noștri — din nenorocire — n'au ajuns să-și deschidă ochii în fața mării primejdii ce-i amenință. Ei vin din America anti-alcoolică cu „fabrici portative” de spirt, niște destilatoare primitive purtate în desagi, cu cari în țara prohibiției își fabricau singuri din aluat dospit alcool nepurificat, care distruge ucigător toate organele.

Despărțămintele „Astrei” ar putea să înscrie în conferințele lor și lupta împotriva celui mai mare dușman care s'a aliat cu elementul jidovesc împotriva neamului, îndeosebi în părțile nordice ale țării.

Un monument lui Al. Vlăhuță la Bârlad

— Vezi ilustrația din fruntea revistei —

Marele nostru scriitor Vlăhuță, ale cărui opere nemuritoare au trecut de mult granița, intrând în antologiile străine, a început să fie dat uitării în România, țara lui proprie. Acum nime nu mai vorbește de el, par'că ar fi murit de mult, de și nici patru ani nu s'au împlinit încă dela trecerea lui în veșnicie, deși urmașii săi vorbesc de valută, curse, afaceri, automobile, iar confrății săi și mai toate revistele de: expresionism, futurism, cubism sau de operele nesărate ale vr'unui scriitor ce bate darabana la răspântii. De el nu!

Și în străinătate nu s'ar fi întâmplat aceasta. S'ar fi înființat comitete prin orașele mari pentru ridicarea de monumente, s'ar fi editat operele, iar comisia monumentelor istorice ar fi luat asupra sa, casa scriitorului. Până și Bulgaria pe care-i taxăm de cel mai înapoiat popor european se îngrijește de scriitorii săi nu numai morți ci și în viață. Vă amintiți ce a fost la ei acum câțva timp cu ocazia și după moartea poetului lor Ivan Vassoff.

În Bârlad, — pentru că Vlăhuță este din Pleșești, un sat apropiat și pentru că n'acel oraș și-a făcut studiile primare și liceale, — un comitet de doamne din „Liga Drepturilor și Datoriilor Femeii” în frunte cu Dna Lucia Teodorescu-Nichifor, au luat inițiativa ca să-i ridice un monument „maestrului” iubit. Dacă bărbații n'au voit s'o facă, foarte frumos e din partea acestor doamne cari și-au găsit de a lor datorie să immortalizeze în bronz — drept recunoștință, — pe acel ce înfocat a luat apărarea drepturilor femeii. Și inițiativei doamnelor s'a alăturat și grupul de literați și intelectuali locali constituiți în cenaclu literar, „Academia Bârlădeană” în frunte cu subtilul poet G. Tutoveanu.

Și în timp de doi ani, prin subscripții, festivaluri, șezători și ceaieri literare s'a strâns un fond de 50.000 lei, care s'a dat maestrului sculptor I. Dimitriu-Bârlad, un alt fiu al acestui oraș, pentru lucrarea operei sculpturale. Acum monumentul fiind gata, — care-i de-o artă și reușită naturală admirabilă, — s'a așezat pe o alee din frumoasa și vestita grădină publică a Bârladului, chiar pe locul favorit poetului, unde venea ades să se inspire și să scrie chiar sub acelaș arbore.

Inaugurarea se va face — se speră — spre toamnă când se împlinesc 4 ani dela moartea scriitorului. Numai de nu le-ar pune iarăși piedici autoritățile locale — cum au mai făcut după cum auzim, sfătuind chiar comitetul să ducă monumentul într'un oraș mai mare ca Bucureștii sau Iașii.

De ce urmași se'nvrednici bietul Vlăhuță și iată în ce grad e cultul oamenilor mari la noi!

GEORGE MILLY-MILEANU.

Simfonie de primăvară

Primăvară! Primăvară!
Casa-mi pare strâmtă-acum,
Ochii cată lung a drum...
Ași pleca în lumea 'ntreagă
Zvânturatec Pierdevară,
Ca o pasăre pribeagă:
Lumea întreagă mi-este dragă
Primăvară!

Raze calde 'nvietoara
Se respiră 'n cerul clar;
Unde-i frigul lui Făurar?
Unde-s munții de zăpadă
Să mi-i vadă sfântul Soare?
Mii de fluturi în livadă
In zigzaguri vin, să-i vadă
Multa floare.

Ascultați! Ca să dezmierde,
Primăvara are magi
Cântăreți de cânturi dragi:
Cîrpiri, cerești descânturi,

Școala comercială unghurească din Târgu Mureș, pe care a luat-o deunăzi statul român, fiind zidirea făcută cu cheltuiala statului ungar de pe vremuri.

Murmur vag ce 'n larg se pierde,
Tril de pasări, tril de vânturi.
Glas de ape, șoapte, cânturi,
Frunză verde...

Frunzuliță verde foae!
De sub coajă nasc — belșuguri —
Uzi de sevă mii de muguri
Și se uită cu mirare
Ramurile cum se 'ndoae,
Ca să-i legene, se pare,
Și din muguri cum răsare
Frunze-o droae.

Floriciță flori de nalbă!
Printre frunze mici și nouă
Iată, roz și alb, în rouă
Surâzând întâia dată
— O comoară dintr'o salbă, —
Un boboc mirat s'arată:
Toată lumea stă mirată,
Floare albă!

Și deodată, ce minune!
Văd copacii albi de flori
Și prin flori spunând din zori
Ale raiului noroade,
Glume, chiote nebune,
Triluri, triluri și tirade,
Vechi povești din vechi izvoade,
Vorbe bune...

Multul lunilor florale
Se coprind, se 'mbrățișează,
Prind din spații orice rază,
Orice perle, orice fluturi;
Nalță arcuiri triumfale
Cu 'nflorite lănci și scuturi,
Ascunzișuri și-așternuturi
De petale...

In triumf pășesc sub arcuiri
Dragostele 'mpățimite
Trec perechi îndrăgostite:
Rândunel și rânduniță,
Cerbi trufași din vaste țarcuiri,
Gândăcei și gărgăriță —
Și-alte neamuri mari de viță
Trec prin parcuri

Și 'n a dragostei aziluri
Când un vânt o șoaptă-a zis,
Sună-o muzică de vis;
Frunze, flori, fără zabavă
Fac cu fluturii cadriluri;
Cântă pasări în dumbravă:
Slavă Primăverei, slavă!
Triluri, triluri!

Hai și noi pe sub arcade,
Cosânzeană 'ntre iubite!
Cu privirile — aiurite
Să 'nnălțăm la cer cântarea
Infloritelor balade,
Să ne — alinte toată floarea,
Să ne 'nvețe — dezmierdarea
Cum se cade.

Vino! Ca să ne dezmierde
Primăvara are magi
Cântăreți de cânturi dragi,
Cîrpiri, cerești descânturi,
Murmur vag ce 'n larg se pierde,
Tril de pasări, tril de vânturi.
Glas de ape, șoapte, cânturi,
Frunză verde!

CONST. Z. BUZDUGAN

Mierla.

Iarna era grea în anul acela; căzuse zăpadă mare și troenise câmpurile. Oamenii săraci abia își duceau zilele amarâte de azi pe mâine; iar bietele păsărele sgrubitate și leșinate de foame mureau cu grămada.

Nelu privea toată ziua pe fereastră la vrăbiile îndrăznețe, ce veniau sub ferestre să ciugulească firimiturile, pe cari în fiecare zi le arunca pentru ele. Ii era totdeauna grijă de bietele păsărele și adesea întreba pe mămica lui: „De ce nu au și păsărele case cum au oamenii și să facă și ele foc în sobă, să se încălzească?”

În mintea lui de copil de 6 ani, erau multe întrebări nedumerite, întrebări ce nu 'ndrăznea să le pună mămicăi ca să n'o necăjească. Vezi, nu putea înțelege el, de ce fug vrăbiile, când el deschide fereastra? Nu înțeleg ele, că el, Nelu, li-e prieten? Nu văd ele că le dă firimituri și le chiamă cu glas prietenos?

Abia, după ce 'nchide fereastra și lasă perdeleta subțire, abia atunci ele sboară la firimiturile de pâine. Vezi? El nu înțelege și pace!

Într'una din aceste dimineți de iarnă, o dimineață friguroasă și cu zăpada mare, Nelu, ducându-se pe sală spre bucătărie, văzu o pasere pe pragul ușei deschise. Plin de bucurie și roșu de emoție, începu să strige pe mămica lui, dar îndrăzneța păsărică fugi cât putu de iute, afară.

— „Ah! Ce păsărică frumoasă, mămico! Ah, ce frumoasă!” și tremurând de fericire se agăță de mămica ca s'o întrebe:

„Ce pasere-i aceasta, neagră cu ciocul galben? Mai vine înapoi oare?”

Zâmbind blând, mămica îl luă în brațe și-i spuse că păsărică aceea e o mierlă, că pe dânsa au trimis-o celelalte păsărele, la Nelu, ca să-i mulțumească pentru firimiturile de sub ferestre. Ii spuse să

nu o sperie, căci ea va veni totdeauna în bucătărie, după mâncare. Și, dacă va fi cuminte și va avea grijă să-i pună totdeauna ceva de mâncare, ea va trăi și-i va cânta toată ziua de cum va veni primăvara.

Cu ochii mari, Nelu asculta răpit de cele ce-i spunea mama.

În fiecare zi se gândea la mierla, ce-i va cânta sub ferestre. Adeseori zicea:

— „Mamă, iată mierla noastră!“
Și-i drept că biata păsărică înfometată se învățase să ciugulească în jurul casei, ba chiar intra și în bucătărie după hrană și așa că era socotită ca a familiei, ca un copil sau un prieten al casei, încât toți căutau s'o vadă; iar, în zilele, când nimeni n'o văzuse, se întrebau cu grijă oare ce-i cu mierla? De altfel nu numai Nelu se interesa de mierlă, ci chiar părinții simțeau plăcere, gândindu-se la păsărică casei și așteptau primăvara, ca să-i audă cântecul.

În sufletul micuț a lui Nelu, începeau să se nască iluzii, cele dintâi iluzii din viața-i:

— „Și va cânta păsărică la primăvară!“

Se interesa cu ardoare dacă e cald sau frig afară. Întreba dacă mierla a venit azi la mâncare și se întrista mult când n'o vedea o zi. De multe ori se gândea s'o prindă și să o privească de aproape. O! ce mult doria una ca asta! Dar totdeauna își aducea aminte de vorbele mamei sale și renunța la această nevinovată plăcere.

Într-o zi, mama nu era acasă. Lăsase pe Nelu în grija unui băiat din vecini, mai mare decât el.

Aurel avea 9 ani și învăța la școală. Era un copil liniștit, dar cam neascultător. După ce s'a jucat cu Nelu pe afară cu sania, au intrat în casă să se încălzească. Nelu, mai micuț, era înghețat de tot și stând lângă soba caldă, se întreba cum de nu înghiață și mierla lui pe așa vreme?

În timpul acesta, Aurel se duse la bucătărie să aducă câte o felie de pâine. Dar, deodată Nelu e deșteptat din gândurile lui de două țipete disperate de pasere.

— „Vai! Mierla!“ .. se înfioară Nelu. Abia, însă, se sculă să se uite pe sală, când Aurel intră ca o furtună, cu mierla în pumni.

— „Nelule, Nelule, uite ce pasere frumoasă! S'o punem în colivie!“

Emoționat și cu teamă o atinse Nelu. În sfârșit! O putea vedea bine. Mierla, înfricoșată și tremurândă se sbătea în mâinile lui Aurel. Avea un cioculeț lung, galben și niște piciorușe subțiri, de-ți era teamă să nu se frângă, atingându-le. Ochișorii, ca două mărgelile rotunde, priveau zăpăciți în juru-i. Era grozav de speriată.

După cele două țipete desnădăjduite, ce le dase pe sală, amuțise. Aurel era încântat și cerea o colivie ca să pună păsărică. În zadar spunea Nelu că mămica lui l-a oprit ca s'o prindă, că-l va certa, că e mai bine să-i dea drumul. Aurel căută să-l convingă, zicându-i că dacă au prins-o și-i vor da drumul ea nu se va mai întoarce la casa aceasta.

— „Și-apoi, măi Nelule, nu-i facem nici un rău. O punem în colivie și-i dăm mâncare și apă. Așezăm colivia în bucătărie la căldură și mama ta nu va zice nimic rău, când o va vedea!“

Nelu-și aminti că au în pod o colivie fără fund. Aurel se oferi s'o repare. Se repezi de-o aduse și până s'o repare, dădu mierla lui Nelu.

— „Ai grijă, măi Nelule, să nu-ți scape!“

Dar Nelu o ținea bine, cu o mână cuprinzându-i trupul și cu cealaltă ținându-i picioarele.

În vreme ce Aurel lucra de zor, Nelu își privea dorita păsărică. Simțea cum se bate nebună inima, în pieptul ei mic. Da, era de tot speriată sărmana păsărică. Venise de atâtea ori pe săli și era așa de sigură că nimeni n'o va atinge, încât s'a înspăimântat de moarte, când s'a simțit așa de strâns apucată. Leșinată de foame și de sete, ea venise cu nădejdea de-a ciuguli câteva firimituri.

Deodată Nelu dete un țipăt. Capul mic al păsărelei se lăsă moale să atârne și inimoara ce se sbătea să se rupă, încetă deodată.

— „Ce are, Aurel? vino repede!“ strigă cu spaimă.

Aurel o udă cu apă, dar era prea târziu. Mierla murise.

Plângând în hohot, Nelu îi sărută ciocul și aripioarele. În viața

lui era cea dintâi pierdere scumpă. Pentru prima oară vedea totuși, fără să înțeleagă, ce este moartea!

De ce ai rămas pierdut în gânduri și din ochi îți picură lacrimi, Nicule, copil de odinioară, astăzi om mare, îmbătrânit de necazurile vieții? Da, acelea au fost cele dintâi visuri ale copilăriei tale, cea dintâi iluzie și-a fost cântecul unei păsărele, cântec pe care nu l-ai auzit niciodată. A fost cea dintâi durere a ta sfârșitul dragei păsărele, moartă de spaimă.

Și de atunci, Nelule, multe visuri mai frumoase și mai mărețe și s'au spulberat și dureri mai mari și mai adânci te-au sguduit, dar tu pe toate le-ai uitat, Nelule. Numai mierla ce s'a stins în mânuțele neștiutoare și durerea celui dintâi vis spulberat atunci, nu le-ai uitat și nu le vei uita nici odată.

— „Mămico dulce, unde ești tu să-mi ștergi și acum ca și atunci, de mult, ochii plini de lacrimi și să-mi săruți fruntea întunecată?!.. Te-ai dus și tu departe și cred, mămico, că sufletul tău blând a fost întâmpinat de un cântec, fermecător de dulce... cântecul mierlei mele!...“

Cisnădia, 1 Februarie 1928,

Elena Ionescu-Falger.

**Dacă doriți
zaharicale
fine, cereți**

Lloyd 1356 10-26

'MELISSA'

CLUJ

TELEFON

6-48 și 6-65

Carnetul lui Radu Roman

de Mihail Gașpar

XVIII.

Cameră la etajul patru, cu un mic balconaş spre Cornul de aur. În întinderi mari, în acest splendid asfințit de soare orașul, imens, aurit de mulțimea cupolelor spoileite cu bronz pare cu adevărat din aur. Minareții dela cele peste cincisute de moșee, par niște lănci uriașe pe cari se sprijinește bolta de un roșu aprins. Ah, Stambul! Oraș care ai fost mirajul miilor de ani și a tuturor neamurilor din Răsărit. Privirea-mi lăcomă nu găsește prilej de a se odihni. Aleargă dela o margine la alta, în vreme ce sufletul recapitu-lează povestea măririlor și a umilirilor apuse. Câte suflete te-au dorit? Câți artiști au cercat să eternizeze frumusețea ta? Câți eroi au voit să te stăpânească? În fața ta s'au prăbușit în praf o lume întreagă, splendoarea ta au cântat-o barzii tuturor neamurilor. Icoana ta, aurită, a fost cântecul de leagăn atâtor puternici lacomi după mărire, împrejurimile tale mormântul semințiilor cari năzuiau spre mirajul tău fermecător.

Simțesc în jurul pletelor mele ră-

rite, suflul înviorător al apelor întinse. Ca ecoul unei enorme frământări, răzbate pulsul vieții, pornit de jos dela furnicarul care mișună în cuprinsul orașului.

Nu s'a schimbat nimic. Același mulcom apus de soare cu aceleași culori ca acum douăzeci de ani. Aceiași minareți și, par'că aceiași oameni. În depărtări Üsküdar-ul vesel, Scutari-ul europenilor, își arată fața juvenilă în bătaia ultimelor raze. În fund ca printr'o pânză răsărită de vreme, se vădesc contururile spălătăcite ale Kaulidjei...

Kaulidja! Tu perlă a Bosforului, mângăerea fiecărui moslem!

Dis de dimineață, mâine, am să te revăd. Tăcutelor tale strădițe întortochiate, cu caldarămul neglijat și investmântat în troscoțel, se cuvine cel dintâi omagiu. Căsuței cu cerdacul suspendat deasupra apelor albastre, din a cărei mitite ferestre cu zăbrele de lemn, adastam de-atâtea ori ivirea tainicului semn, voi închina mănunchiul de flori ofilite din apusele aduceri aminte.

Ființa mea o simțesc, cuprinsă în farmecul legănatului ușor al bărcii...

Închid ochii și, icoana carea-a fermecat frumusețea anilor tinereții apare aievea.

Fatimah! Unde vei fi, ai murit sau împodobești casa tăcută a vre-unui credincios din Kaulidja?

Douăzeci de ani, înseamnă o vecinicie. Și mie-mi pare, că eri am fost aici. Ce va să însemne atunci vreme și ce înseamnă distanța?

Nebunie! Nu vreau să știu de nimic. Vreau să sorb farmecul acestei minuni și cu icoana ei să-mi închid ochii obosiți.

Din întunerecul crescând se ivește mărunta licărire a miilor de becuri electrice. Ce suflet sacrileg a încercat această corectură nătângă? Stambulul luminat cu becuri electrice! O profanare a atotputerniciei lui Dumnezeu, carele a zămislit frumusețea locului acestuia într'o clipă de maritimie eternă. Și omul, acest vierme pururea neodihnit vine să strice cu mâna-i murdară opera divină.

Ce s'a făcut neamul lui Osman, de a tolerat acest sacrilegiu?

Nu s'au ridicat de sub lespezile lor de peatră cuceritorii crânceni, să treacă prin sabie pe lacomii pângăritori veniți să strice alcătuirile Profetului?

Din portul Galatei se pornește țipetul unei sirene, străbătând ca un râs ascuțit și sfidător, farmecul serii.

Ecoul răscolește liniștea depărtărilor și cum se îngână dela țerm la țerm, îmi sună în urechi ca un protest zgomotos, ridicat de o lume care nu mai este.

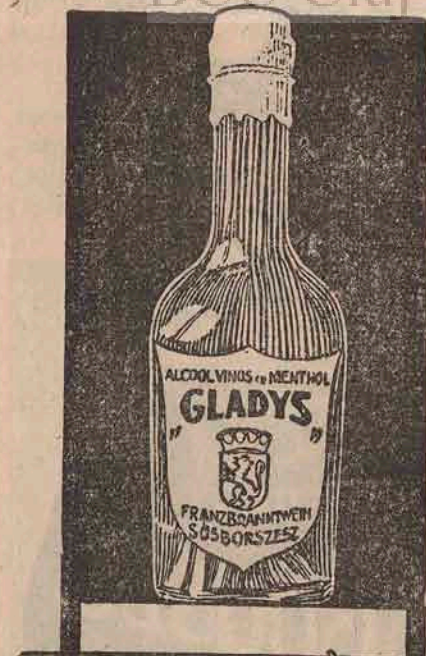
Luceafărul serii își tremură lumina strălucitoare pe bolta jumătate întunecată. Din minareți, miezuini vestesc tânguitor ultima oră a zilei.

Trăgănatul cântec pornit din înălțimi, pare un cântec, în care se prohodește un neam.

XIX.

Mephisto! Am fost la Kaulidja. Am cutreerat bătrânele străzi unde a rămas totul ca acum douăzeci de ani. Nimic nu s'a schimbat în cadrul acestui restimp. Umbra țuguia-tului minaret găzduște și acum în recoarea ei același număr de copii și tencuiala căzută de pe ziduri nu s'a găsit cine să o repare. Păpuca-rul din colțul măidanului, lucrează exact pe același scăunel și papucii rânduși în jurul lui, par a nu să fi mișcat din loc.

Dar oamenii, Mephisto, nu mai sunt aceiași. Nu am găsit pe nici unul din aceia pe cari i-am cunos-

**„Nu-l
intreci
cu nimic
dar il găsești
pretutindeni“
Geza Herczeg
fabrcă che-
mica, Cluj.**

3—

Lyold 1732

cut. Sub umbrarul cafenelei lui Mehmet, ce-i drept, credincioșii sorb cafeaua ocupând aceleași locuri; măsuțe, bărbi, turbane, totul este cum a fost, dar oamenii Mephisto, sunt alții.

Si pe Mehmet îl face un altul.

Simțiam cum mi se strânge ceva în piept, când am apucat pe sub zidul grădinei lui Celebi, barcagiul. Am stat o bună bucată de vreme în fața porțiței, mereu zăvorită. Ci-preșii au crescut mari și liliacul din colț s'a lătit ca un țaran lacom, ocupând aproape tot frontul. Cei doi nuci, cari atunci erau svelți și tineri, nu mai erau de recunoscut. Ploșorii de către mare își tremurau însă și acum frunzele arginții ca'n neuitatele seri de demult. Singură casa am găsit-o neschimbată. Ascunsă în verdeață, cu olanele acoperite de mușchi, am găsit-o încremenită în liniștea care o înconjoară.

De-ai ști, cu câtă teamă m'am apropiat de ciocanul de lemn.

Simțiam perfect de bine și deslușiam clar lupta pe care o dedeau înlăuntrul meu cele două tabere. Era cât pe aci să dau ascultare aceleia care mă sfătuia să plec, să nu mai caut ceace nu mai pot găsi.

Dar eu m'am lăsat convins de cealaltă și ciocanul de lemn izbi în scândura porții, răscolind pentru o clipă liniștea adormită.

Un bătrân deschise și văzându-mă tresări. Evident nu așteptase un ghiaur. Il întreb dacă mai locuiește aici Ali Celebi barcagiul.

Ah Mephisto! Bătrânul trecuse deja de mult în raiul credinței sale. Cei doi feciori, lumina ochilor săi, Rah și Selim, își închină viețile tinere padisahului în Trakia, în luptă cu Bulgarii. Vei înțelege, că inima mi se strângea de durere. Adastam acum ultima lovitură. Și bătrânul turc mi-o dădu inconștient istorisind cum Fatimah... rămasă singură și fără sprijin primi vâlul unu' tinăr de prin părțile Brunei.

Mai mult, nu știa să-mi spue. În schimb mi-a putut citi de pe față atât cât i-a ajuns să înțeleagă rostul meu aci. Bun ca toți moslinii, rosti câteva cuvinte de mângăere de cari nu-mi mai amintesc. Un gând pribegit îmi dădu un îndemn. Li cerui voie să întru puțin în grădină. Cu gestul larg al omului cu suflet bun mă pofti înlăuntru.

Mephisto! Cuprinzi tu ce a trecut prin sufletul meu în acele clipe?

Era, ca și când învelit în pânză țesută din raze de soare, m'ași fi coborât în mormânt. Nu pot, de

mi-ai da în schimbul ei zece vieți să adaug o vorbă măcar.

Iar când, într'un târziu, barca mă îndepărta de casă, aveam impresia că inima mea era un ghem de pe care de acolo din casă o mână nevăzută depăna încet, firul.

La dreapta mea, vilele europenilor din Terapia își muiau icoana în apele albastre. Mai în sus, Stambulul străpungea văzduhul cu minareții lui.

XX.

Contesa Danilovicz, care locuiește în același otel m'a irvitat să o însoțesc. Deși nu prea dispus, căci vizita mea la Kaulidjam'a desechilibrat sufletește nițel, am primit. În mod firesc, cunoscând mentalitatea europenilor am propus Pera și Galata. Dânsa ridică ochii mari, de un albastru curios la mine și zice: — Ceeace-mi ofere Pera sau Galata pot vedea în oricare oraș din Anus, vreau să văd un colț turcesc, o icoană din Răsărit.

Curios, ce timbru are vocea femeii acesteia.

Vom merge deci la Tophanë. Acolo e încă Turcia, acolo e Răsăritul. Trecem prin strade înguste cu caldarâmul stricat. Maidane largi urmează, cu cete de copii, cari își fac jocurile tacticos și fără zgomot. O liniște de fîntirim aici, pretutindeni. Neguțătorii turci își sorb netulburăți cafelele în ușa dughiane, fără să te învrednicească de o singură privire. Hamali spătoși, încărcăți cu baloturi uriașe trec prin mijlocul străzii în pas cadentat. De după un colț, resare albă, împodobită cu beteală de aur ca o mireasă gata de nuntă, moșea lui Mahmed. Este singura moșee înestrată cu clopote cari nu sună însă niciodată. Turcii „bătrâni“ n'ar îngădui, odată cu viața, aceasta. La această biserică venia, cu vădită plăcere odinioară, Sultanul Abdul-Medjid. Avea și o poveste.

Luarăm loc în umbra groasă a doi platani uriași, pe o piatră răsturnată. Să-i spui povestea pentru ce venia Abdul-Medjid cu atâta plăcere în această moșee.

Ascultă Doamnă!

Când Abdul-Medjid era numai moștenitorul tronului, dedea cele mai frumoase nădejdi pentru viitor. Cum însă regenților niciodată nu le convine, că urmașii lor să devie prea populari, mai marii curții s'au gândit cum ar putea sugruma ambiția tinărului prinț. Invocară vechea re-

țetă bizantină pururea sigură: femeea. Or, de data aceasta rețeta dădu greș. Haremul, întocmit cu rafinement oriental trebui, disolvat. În cartea lui Alah însă pare că a fost scris prințului, să cunoască totuși prin femeie, bucuria și durerea acestei vieți. Într'o zi, trecând pe aici, prin fața moșeei, dânsul întâlni o roabă, o circasiană, de o frumusețe atât de mare, încât dânsul rămase trăsmit. A doua zi, circasiana era în casa prințului.

La anul roaba născu un băiat. Acesta trebuia să moară, fiindcă legea nu îngăduie ca moștenitorul să aibe copii de parte bărbătească atât timp cât regentul este încă în viață.

Medjid însă a declarat că va apăra cu sabia viața feciorului său.

Palatul la aparență a cedat. La câteva luni însă prințul a fost învitat la o vânatoare. Când a venit acasă, nu mai găsi nici pe circasiană, nici băiatul. Doi albaneji credincioși străjuiau și morți intrarea la harem.

Nimeni n'a știut ce s'a întâmplat. Prințul s'a zbuciumat un an doi în dureri și accese de furie.

Un șir întreg de nevinovați au plătit cu viața lor taina aceasta. O viață întreagă Abdul-Medjid a căutat mereu circasiana și copilul. Și o viață întreagă Abdul-Medjid, sultanul, n'a mai cunoscut altă femeie.

Așa spune povestea.

Dar, să mergem Doamnă, nu e consult să ne surprindă seara în aceste locuri. Când îmi întinse mâna, era rece. Lângă turnătoria de tunuri tocmirăm un barcagiul. Când urcai barca, mi-se păru, că în ochii polonezei tremura o lumină stranie.

Pe țărnel dețu Üsküdar, se aprindeau tocmai becurile electrice.

**Cărți, reviste românești,
franceze, germane, etc.
hârtie, articole de birou,
mașini de scris**

confecție de hârtie și
împrimare de orice
natură la:

Librăria, Papetăria și Tipografia

LEPAGE Cluj

Cereți cataloage, liste
și oferte. 3—6

Lumea pierdută

Roman de A. Conan Doyle

— Urmare —

Dar dacă existau pe platou animale preistorice, numărul lor nu părea prea mare, după ce în cursul celor trei zile, cari au urmat, nu am mai văzut nimic asemănător. În acest interval am traversat la nordul și ostul zidului un ținut istovitor, alternând partii de pustietăți presărate cu fărâmituri de stâncă și mlaștini pline de fel de fel de paseri sălbatice. Incepând dela partea ostică terenul e cu totul inaccesibil, și dacă nu am fi găsit o îngustă cărăuie de pământ solid, care se întindea imediat la baza stâncilor, am fi fost nevoiți să ne întorcem. De câteva ori ne-am cufundat până la brâu în noroiul acestei mlaștini semitropicale. Și ca să se înrăutățească și mai mult acest blăstămat teren, am descoperit că, era un favorit loc al șerpilor Jaracaca, reptila cea mai veninoasă și mai agresivă a Americii de sud. De nou și de nou vedeam cum se apropie de noi aceste oribile creaturi șerpui și sărind pe suprafața mlaștinei putrede, și numai puștile noastre cu alice ne-au mântuit din mijlocul lor. Are să-mi rămână de-apururi ca amintirea unui urât vis, aspectul unei părți a acestei mocirle, de o culoare lividă-verde, ce i-o dădea un fel de licheni, care o acopereau. Pare, că aici era cuibul acestor hideoase animale; mișuna locul de șerpi care porniră deodată cu toții înspre noi, fiind o particularitate a acestui șerpe Jaracaca, să atace fără amânare omul pe care îl vede. Erau prea mulți decât să-i putem împușca, și așa am luat-o la fugă, gonind până am căzut istoviți. Nu am să uit nicicând, că privind în urma noastră, până unde ne putea duce ochiul, mlaștina era plină de capetele și găturile următorilor noștri, care în goana lor se ridicau și dispăreau, între stuful din baltă. Acest îngrozitor loc l-am botezat, în harta pe care am schițat-o Mlaștina Jaracaca.

De partea opusă, stâncile nu mai erau deschise roșietice, ca în punctul plecării noastre, ci brune negrii; vegetația din vârful lor era mai rară, și cu toate că le scăzuse înălțimea la trei-patrusute de picioare, nicăiri nu am putut găsi vre-un loc, care să ne permită să le urcăm. Erau tot peată de inaccesibile pretutîn-

deni, ca și în punctul unde le-am văzut pentru prima dată. În fotografia pustietății presărate cu pietrii, puteți vedea lanțul acestor inexpugnabile stânci.

— Dar — zisei, pe când discutam situația — ploaia de pe platou trebuie să se scurgă pe undeva. Trebuie să se găsească canale în zidul acesta.

— Prietenul nostru tinăr, are câteodată și clipe lucide — zise Profesorul Challenger, bătându-mă pe umăr.

— Pe undeva trebuie să se scurgă ploaia, insistai.

— Este o chestiune asupra căreia ne-am putea gândi, dacă nu am fi constat cu ochii noștri chiar, că *nu există* canale de apă prin stâncă în jos.

— Dar atunci pe unde curge? întrebai.

— Eu cred, că am fi foarte logici dacă am concluda, că după ce apa nu se scurge în afară, trebuie să se scurgă înăuntrul cercului împrejmuit de stânci.

— În cazul acesta trebuie să existe în mijlocul platoului un lac.

— Eu cred că există.

— E mai mult de cât posibil, că lacul va fi craterul unui bătrân vulcan stins — zise Summerlee. De altfel întreaga formațiune e tipic vulcanică. Oricum ar fi înse, eu aștept să găsim suprafața platoului înclinată înspre punctul central, înspre un lac central, care se scurge încet prin un canal suteran alimentând apa Mlaștinei Jaracaca.

— Dar se poate, că o puternică evaporare ține echilibrul — remarcă Profesorul Challenger, și cei doi savanți porniră în una din interminabilele lor discuții științifice, a căror argumentație era chineză pentru orice laic.

A șasa zi ne-am terminat circuitul în jurul stâncilor, și ne găseam de nou la locul primei noastre tabere, la poalele țăncului de stâncă izolat. Eram o deprimată ceată de oameni, după ce eram încredințați că pe lângă toate amănunțitele noastre cercetări nu am găsit, nu exista nici un singur punct în lanțul de stânci, pe unde ar fi putut nădăjdui vre-un om, oricât de îndemănatec ar fi fost el, să urce păretele. Peștera, pe care a indicat-o Maple White, și care l-a condus pe ei, era acum cu desăvârșire impracticabilă.

Ce aveam să facem? Proviziunile alimentate de prada puștilor noastre, nu ne dădeau de gândit încă, dar odată și odată se vor sfârși și nu puteam aștepta să ne găsească aici clipa aceasta. În câteva luni vom avea anotimpul ploios, și valurile de apă ne spală de pe aici cu tabără cu tot. Stâncă era mai tare decât marmura, și era peste puterile noastre și posibilitățile ce ni le dădea vremea, să încercăm să tăem până în vârful lor o scară în piatră. Nu era deci nici o mirare că în sara aceea ne priveam unul pe altul triști, și curând ne-am acoperit în păturile noastre, abia schimbând două vorbe. Îmi aduc aminte, că ultima imagine pe care am avut-o înainte de a adormi, era cea alui Challenger, care stătea ghemuit lângă foc, asemenea unei enorme broaște, cu puternica lui țastă strânsă în palme, adâncit cu totul în gânduri, și cu totul distrat la „noaptea bună” pe care i-o doream.

Dar, dimineața când ne-am trezit am avut un Challenger cu totul altul decât cel de-asăară — un Challenger radios cu-o nemărginită mulțumire în toată firea lui. Pe când ne-am adunat în jurul prânzului, ne primi în ochi cu o falsă modestie, foarte transparentă, ca și când ar fi voit să ne zică: „Eu știu că sunt vrednic de laudele, pe care vreți să mi le spuneți, dar vă rog să mă cruțați de gena, pe care aș avea-o când le-aș auzi”. Stătea cu barba burzuluiță, își scoase pieptul în afară și își adânci dreapta în încheitura jachetei. Eu sunt încredințat, că în o asemenea postură se imagina el așezat pe un vacant pedestal de pe Trafalgar Square, înmulțind cu una ororile străzilor din London.

— Eureka! izbucni, albindu-i dinții printre pădurea bărbii. Domnilor! mă puteți felicita, și ne putem împrimutat felicita. Am deslegat problema.

— Ai găsit un drum la platou?

— Așa cred.

— Pe unde?

În loc de răspuns arătă înspre țăncul de piatră din dreapta noastră.

Ni s'au lungit de nou fețele — cel puțin a mea însă — când am înțeles care era deslegarea lui Challenger.

Nu aveam îndoială că stâncă singuratică putea fi urcată. Dar între ea și între platou căsca un îngrozitor abis.

— Nu vom putea trece nici când prăpastia, suspinai.

— Deocamdată este cert, că ne

putem urca cu toții în vârful stânței singuraticice, zise profesorul. Odată acolo, voi avea privilegiul să vă mai dovedesc încă odată cât de bogate pot fi resursele unei minți omeneste inventive.

După prânz, am desfăcut legătura, în care se găseau echipamentele de alpinist, aduse de conducătorul nostru. Scoase o roată de funie ușoară și extrem de tare, lungă de osutăcincizeci de picioare, apoi târnacoape, potcoave cu cue și alte asemenea lucruri. Lordul John era un vechiu alpinist, iar Summerlee în viața lui plină de cercetări și de explorări a avut ocazie să întreprindă și câteva grele partii de munte, așa, că singur eu eram novice în lucrul de care m-am început; dar tinerețta și puterea a suplinit lipsurile experienței.

Cu toate că nu era prea de tot mare rizicul, am avut câteva clipe, când simțiam cum mi se ridică părul în vârful capului. Jumătatea drumului a fost cu totul ușoară, dar de acolo începând a devenit tot mai piezișe stânca, până când distanța celor din urmă 50 picioare le-am făcut cu adevărat cățărându-ne cu degetele și vârfurile picioarelor în crepăturile și înguste dungile ale stâncii. Nu am fi putut termina cu bine această parte, și bietul Summerlee, dacă nu ar fi ajuns Challenger înaintea noastră în vârf (era extraordinar să vezi atâta îndemânare în o ființă atât de greoaie) și nu ar fi fixat un capet al funiei de trunchiul arborelui puternic, care creștea singuratic acolo. Ajutați de funie ne-am putut zbate dealungul peretelui golaș, până ne găsirăm cu toții pe platforma îngustă, acoperită de iarbă, care forma vârful șanului.

Prima impresie pe care am avut-o după ce mi se mai liniști răsuflarea, a fost cea a extraordinarei priveliști pe care o aveam de aici asupra întregului ținut. Mi se părea, că aveam la picioarele noastre întreg șesul brazilian, întinzându-se departe-depart, până se topea cu cerul într-o spălăcită linie vineție. În planul prim se întindea panta acoperită cu bucăți de stânci și ici-colo cu arboriferegă, mai departe, pe la mijlocul peisagiului, trecându-mi privirea peste cele două șiruri de dealuri învecinate, vedeam galbenă și verde pădurea de bambus, prin care am trecut; și mai departe vedeam cum se înfesea vegetația, închegându-se în urmă în nesfârșită codrii, care se întindeau până unde ne ajungea privirea.

Sorbeam încă cu ochii frumuseța acestei priveliști, când mi-se apăsă pe umăr, grea, mâna profesorului.

— Incolo să privești, tinere prietene, zise. „*Vestigia nulla retrorsum*“. Nu privi nici o clipă în urmă, ci tot înainte spre glorioasa noastră țință.

Intorcându-mă ne-am convins, că platoul era la același nivel cu platforma noastră, dar tufișul verde și arborii singuratici de pe el mi-se păreau atât de apropiați încât îmi venea greu gândul, că ne este atât de inaccesibil. Abisul nu era mai larg de patruzeci de picioare: tot atât de peste puțință a le trece însă, ca și când ar fi fost patruzeci de mile. Am cuprins cu un braț trunchiul arborelui și mi-am plecat capul înspre prăpastie de partea de către platou. Colo, departe, jos vedeam figurile microscopice ale servitorilor noștrii negri, privind încordați înspre noi. Partea aceasta a peretelui era cu totul perpendiculară.

— E un lucru cu totul remarcabil! auzii vocea ascuțită a Profesorului Summerlee.

Mă întorsei către el, și l-am găsit examinând cu mult interes trunchiul arborelui de care mă țineam. Mi se părea că-i cunosc coaja netedă, și frunzișul.

— Se poate? strigai mirat. — Este fag!

— Da! zise Summerlee, — un patriot de al nostru, în țara aceasta îndepărtată.

— Nu numai un patriot, bunul meu domn, — zise Challenger —, dar dacă îmi este îngăduit să mai amplific expresiunea: un patriot, aliat al nostru de mare preț. Acest fag ne este mântuirea.

— Pe Dumnezeu! strigă Lordul John — un pod!

— Exact, prietenilor, un pod! Nu am făcut un lucru zădarnic, când timp de o oră întreagă mi-am concentrat toate puterile creierului meu asupra situației noastre. Mi se pare, că am avut odată privilegiul să-i spun tinerului nostru prieten de aici, că George Eduard Challenger se simte mai la largul lui, dacă e lăsat în luptă singur, cu spatele la perete. Dar acolo, unde merge mână în mână puterea voinței și inteligența, totdeauna este găsită portița de scăpare. Trebuie să construim un pod, pe care să-l aruncăm peste abis. Iată-l!

Era fără îndoială o splendidă idee. Arborele avea peste șasezeci de picioare în lungime, și dacă ne reu-

șeste, să facem să cadă în direcția dorită de noi, aveam gata podul peste prăpastie. Când am pornit de jos, Challenger își aruncă pe umăr o săcură. Acum mi-o dete mie.

— Tinerul nostru prieten are mușchi și vine, zise.

Aici în fine poate să ne arate, că ni-e de folos. Il rog însă, să binevoiască să renunțe la idea să tae după cum îl duce capul, și să facă exact după cum îl voi îndruma eu.

Potrivit instrucțiilor lui am început să tai trunchiul, în așa fel, încât puteam să așteptăm să cadă încătrău doream noi. Lucrul nu era greu, după ce arborele era crescut înclinat ceva înspre platou. Am lucrat cu nădejde, perândându-mă cu Lordul John. După un ceas și ceva de muncă, deodată trozni arborele, se plecă înspre prăpastie, căzu apoi îngropându-și crengile în tufișul de pe platou. Capetul trunchiului se rostogoli până chiar la marginea platformei noastre, și o clipă — o teribilă clipă — cu toții am crezut, că totul e dus. S'a oprit însă la o schioapă dela margine, și iată, aveam înaintea noastră podul spre Necunoscut.

Fără să putem zice vre-un cuvânt, i-am strâns cu toții mâna Profesorului Challenger, care la rândul său, își luă pălăriuța de pae și se plecă în fața fiecăruia dintre noi, mulțumindu-ne foarte grav.

— Reclam pentru mine onoarea — zise el — să fiu cel dintâi, care să trec acest pod înspre lumea necunoscută: o clipă vrednică de penelul unui mare pictor de scene istorice.

Se apropie de pod, când Lordul John îi puse mâna pe umăr.

— Dragul meu Domn, — zise Lordul — eu nu pot consimți cu nici un preț.

— Nu poți consimți? Profesorul își ridică capul, și își împinse înainte barba.

— În materie de știință, accept pururea să mergeți în fața mea, și eu vă urmez, fiindcă Dv. sunteți un savant. Dar e rândul Dv. să-mi lăsați mie întâetatea și conducerea atunci, când vă găsiți în departamentul meu.

— Și care ar fi departamentul Dv. Domnule?

— Fiecare avem câte o meserie: a mea este milităria. Dupe părerea mea noi suntem pe cale să facem invazie într-o țară străină, care poate să fie plină-plinuță de tot felul de dușmani. Nu intră în planul meu strategic să năvălim orbește în ea,

lăsând la o parte și cea mai elementară prevedere.

Observația era prea rezonabilă, decât să poată fi disconsiderată. Challenger clătină din cap și dădu din umerii lui puternici.

— Bine, Domnule, ce ar fi propunerea Dv.?

— Dupe câte am esperiat până acum, se prea poate, ca dincolo în tufele cele să ne aștepte un întreg trib de canibali, nerăbdători să-și aibă dine-ul, — zise Lordul John, privind spre celălalt cap al podului. E bine să cumpenim puțin înainte de a năvăli în căldarea cu apă fierbinte; așa fiind, ne vom mângâia cu gândul că dincolo nu ne așteaptă nici o primejdie—dar vom lucra în așa fel ca și când am fi siguri că ne așteaptă. Malone și cu mine ne vom coborî de nou, și vom aduce cu noi cele patru puști, împreună cu Dl Gomez și celălalt. Apoi va trece un om dincolo, acoperindu-l cealaltă cu armele, până ne va încredința, că poate să treacă întreaga ceată, fără primejdie.

Challenger se așază pe ciotul arborelui tăiat, și morăi nemulțumit; dar Summerlee și cu mine consimțeam, că în asemenea împrejurări singur Lordul John era chemat să dispună. Coborârea și urcarea nu a mai fost atât de anevoioasă acum când aveam sprijinul funiei în partea cea mai grea. Dupe un ceas eram de nou deasupra, aducând cu noi armele de glonț și una cu alică. Metisii au urcat deasemenea, și la porunca Lordului John au adus cu ei și un colet cu proviziuni, pentru cazul, dacă ar fi să dureze mai mult timp prima noastră explorare. Fiecare avem cu noi cartușierele.

— Și acum, Dle Challenger, dacă insistăți să fiți primul pământean, care trece... zise Lordul John, îndată ce au fost terminate toate preparativele.

— Vă sunt foarte îndatorat pentru înalta Dv. permisiune—zise supărat Profesorul, omul care nu putea tolera între nici o împrejurare vre-o autoritate superioară lui.—Încât îmi permiteți, așa dară, îmi voi lua libertatea să fiu cel dintâi....

Așezându-se călare pe trunchiul arborelui, cu săcurea pe umăr, Challenger se târî dealungul lui, și în curând ajunse dincolo. Se ridică, și își agită mâinile în aer.

— În fine! strigă. În fine!

Îl priveam îngrijorat, așteptând parcă să năvălească asupra lui din tufele verzi o groaznică soartă. Dar în jur era totul pașnic, în afară de

zborul fulgerător al unei pasere pestrițe, care porni dela picioarele Profesorului și se pierdu dupe tufiș.

Al doilea a fost Summerlee. Ce extraordinară energie sălășluește în fragilul corp al acestui bătrân! A insistat să ducă în spate două arme, ca ajunși dincolo, și el și Challenger să aibă câte una.

Am urmat apoi eu, poruncindu-mi să nu arunc ochii în jos, în îngrozitorul abis, pe deasupra căruia treceam. Summerlee îmi întinse patul puștei, și o clipă mai târziu i-am putut prinde mâna. Cât privește pe Lordul John—el a trecut podul în picioare, ca și când s'ar fi plimbat pe un pod de peste Themse! Trebuie să aibă nervi de oțel omul acesta.

Și iată-ne toți patru, în țara visurilor, în lumea pierdută alui Maple White! Tuturor ni se părea că a sosit clipa învingerei definitive. Cine ar fi crezut, că era preludiul definitivului nostru dezastru? Să vă povestesc, în câteva cuvinte, cum a căzut asupra corpului nostru înfiorătoarea lovitură.

Am plecat dela marginea prăpastiei și am străbătut ca de cincizeci de picioare în tufiș, când am auzit la spatelul nostru o înfricoșătoare pârâitură. Am alergat într'un râsufluet de unde am pornit. Podul dispăruse!

Privind în prăpastie, am văzut la poalele stâncilor o grămadă de crengi încalcite și bucăți sfărâmate de trunchiu. Era fagul nostru. S'a slăbit oare marginea platformei și a lăsat să-i scape trunchiul? Aceasta era singura explicație pe care ne-o puteam da în această clipă. În clipa următoare apăru încet de după creasta de dincolo a țancului o față neagră, fața lui Gomez. Da era Gomez, dar nu Gomez cel de mai de mult, cu fața blajină, zâmbitoare. Ne privea o față cu ochi scânteetori, plină de ură, desfigurată de patimă, și de nebunia bucuriei unei răzbunări îndeplinite.

— Lord Roxton! strigă. Lord John Roxton!

— Da, răspunse tovarășul nostru — sunt aici.

De dincolo de abis porni un hot de râs.

— Da, ești acolo, căne de Englez, și acolo ai să și rămâi!

Am tot așteptat, am tot așteptat și iată, că mi-a sosit și ceasul meu! V-a fost greu să vă urcați acolo—dar mai greu vă va fi să vă coborâți. Nebuni blăstâmați ce sunteți, mi-ați căzut în cursă, cu toții...

Eram prea înmărmuriți, decât să putem scoate o vorbă. Stăteam tăcuți, uluiți. Dincolo, pe marginea platformei, era trântită o creangă puternică: pârghia de care s'a folosit Gomez, să ne dărâme podul. O clipă dispăru fața, apoi se ridică de nou, și mai batjocoritoare decât înainte.

— Eram aproape să vă strivim cu o piatră, colo, la peșteră; dar e mai bine așa. Așa vă vine moartea mai încet, mai îngrozitoare. Vă vor albi oasele pe acolo, și nimenea nu va ști unde sunt, și nu vi le vor îngropa. Când vei zăcea, murind, Lord Roxton, aduți aminte de Lopez, pe care l-ai împușcat la Potamayo River acum sunt cinci ani. Eu sunt fratele lui, și de acum înainte întâmplă-se ce va vrea soarta: voi muri fericit, fiindcă mi-a fost dat să-l răzbun.

Ne amenință furios cu mâna, apoi dispăru.

Dacă metisul acesta ar fi fugit după ce și-a întâptuit josnica lui răzbunare, ar fi scăpat teafăr. L'a pierdut însă acel impuls irezistibil, latin, pe care îl avea și el: să fie dramatic. Roxton, omul care și-a câștigat în cuprinsul alor trei țeri numele de Zbiciul lui Dumnezeu, nu putea fi batjocurit fără să pedepsească fără amânare. Metisul cobora încet pe cealaltă parte a țancului; dar înainte de a putea pune piciorul pe pământ, Lordul John alergă dealungul coastei platoului și a putut ajunge încă la un punct de unde îl putea vedea. O detunătură de armă, și apoi, fără să putem vedea ceva, am auzit un sfâșietor țipet și, departe, jos, izbirtura trupului care se prăbuși. Roxton se întoarse la noi cu o față de granit.

— Am fost un naiv nebun — zise cu amărăciune. — Singur numai prostia mea a adus nenorocirea și asupra Dv. Trebuia să am în vedere, că neamul acesta de oameni ține lungi ani de-a rândul în minte, când e vorba de răzbunare, și trebuia să fiu cu mai multă luare aminte.

— Dar ce s'a ales din celălalt metis? Trebuie să fi lucrat amândoi, ca să prăbușească arborele.

— L'aș fi putut omorî și pe al doilea, dar i-am făcut vânt. Se poate că nu a fost partaș, în fapta celuiălalt. Cine știe, poate totuși era mai bine să-l fi împușcat... fără ajutorul lui tot nu se putea săvârși infamia.

Acum, când aveam explicația ac-

fiunei lui Gomez, fiecare ne reaminteam din zilele trecute câte o faptă, câte o vorbă curioasă a metisului — dorul lui de a ne cunoaște planurile, cum a fost surprins spionându-ne, noaptea, lângă cortul nostru, privirile pline de ură, pe care ni le arunca pe furis, când credea, că nu este observat. Discutam încă întâmplările recente, încercând să ne împăcăm cu noua situație, când ne-a atras întregă atenția o curioasă scenă care se petrecea departe, jos, pe planul dela poalele stâncilor.

Un om în haine albe — nu putea fi altul decât tovarășul lui Gomez — gonea nebunește, parcă ar fi fugit dinaintea morții. La călcăele lui, abea de câteva picioare, îl urmărea în salturi nebune figura mare, de eben, alui Zambo, credinciosul nostru negru. În câteva clipe îl ajunsese, îi sări în spate încătușându-și mâinile în jurul gâtului metisului. S'au prăbușit amândoi la pământ. O clipă mai târziu Zambo sări în picioare, privi lung la omul căzut, apoi agitându-și vesel mâinile către noi, veni alergând în direcția noastră. Figura albă rămasă nemișcată în mijlocul planului întins.

Cei doi trădători ai noștrii nu mai trăiau, le supraviețuia înse nenorocirea pe care au adus-o asupra noastră. Ne era peste puțină să ne întoarcem pe țăncul de alături. Înainte eram legați de lumea veche — acum eram prinsonierii celei noi. Între cele două lumi era un hotar de netrecut. Colo, la picioarele noastre se întindea câmpia, care duce la luntrile noastre. Mai departe, colo subt orizontul violet, curgea fluviul, care ne-ar fi putut duce de nou în țări civilizate. Dar lipsea puntea... Nu era om, care să ne poată spune mijlocul de a dura pod peste prăpastia, ce adâncea între noi și trecuta noastră viață. O singură clipă nenorocită a fost în stare să ne schimbe cu totul condițiile existenței noastre.

În asemenea clipe puteam să cunoșc aievea din ce stofă erau zidiți tovarășii mei. Eram serioși — adevărat — dar cu totul senini. Ce puteam să facem alta, decât să ne așezăm la umbra tufelor și să așteptăm sosirea lui Zambo. Îi văzurăm, nu peste mult, fața cinstită apărând de după stâncă, și apoi întreaga lui figură de Hercule, în vârful țăncului de alături.

— Acum ce să fac — ne strigă peste abis — voi să-mi spuneți și eu fac.

Era o întrebare ușor de pus, greu de răspuns. Un lucru înse era cert: El era singura noastră legătură cu lumea din afară, în care ne puteam încrede. Nu îi era permis să ne părăsească subt nici un cuvânt.

— Nu, nu! — ne strigă. — Eu nu vă părăsesc. Orice s'ar întâmpla, mă găsiți aici. Dar nu pot să rețin pe Indiani. Ei țin una: că pe aici e plin de Curupuri, și că ei pleacă acasă. Lăsați-i să plece, eu nu-i mai pot reține.

Am băgat și noi de seamă, că Indianii păreau obosiți și grăbiți să se întoarcă. Îi credeam lui Zambo, că ne spune adevărul, și ne va fi peste puțină să-i reținem.

— Fă-i să mai rămână până mâine — strigai, — să pot trimite cu ei o scrisoare.

— Foarte bine, domnule! Vă făgăduiesc, că vor rămâne până mâine. Dar ce pot să vă fac acum?

Câte avea de făcut el pentru noi, și cât de minunat ni le-a îndeplinit toate, acest credincios negru! Înainte de toate, a desnodat din pomul trunchiului tăiat funia și ne aruncă un capăt al ei. Nu era mai groasă decât o funie de uscat rufe, dar era foarte tare. Cu toate că era peste puțină să ne facem pod din ea, ne poate fi folositoare, dacă am avea să urcăm undeva. Legă apoi de celalalt capet coletul cu efectele și alimentele pe care le-am fost urcat pe țănc și așa am putut să le tragem la noi. În felul acesta aveam cele trebuincioase pe vre-o săptămână, chiar și în cazul, dacă aici nu am fi găsit nici de mâncat. În urmă se coborî de nou jos și sui încă două bagaje cu diferite lucruri de care aveam nevoie — o ladă cu muniții în primul rând — pe care le-am tras tot cu funia, aruncând-o de câteva ori de nou peste pră-

pastie, la Zambo. Se făcuse seară târzie, când în fine putu Zambo să se coboare, asigurându-ne încăodată, că îi va reține pe indiani până mâine dimineată.

Și așa s'a făcut, că mi-am petrecut prima noapte de pe platou, scriind la lumina unui felinar recentele noastre aventuri.

Am cinat și ne-am făcut sălaș la marginea prăpastiei, amortindu-ne setea cu două sticle de apollinaris, pe care le aveam la noi. Cea dintâi problemă pentru noi este să găsim apă; dar cred că chiar și Lordul John a avut destule aventuri pentru ziua de azi, și nimenea dintre noi nu avea chef să se aventureze în seara aceasta în interiorul platoului. Am evitat să aprindem foc, sau să facem zgomot.

Mâine (sau mai bine: azi, doar se zorește de zi, pe când scriu și-rele aceste) vom face prima noastră explorare în țara aceasta miraculoasă. Nu știu când vă voi mai putea scrie. Deocamdată văd, că Indianii sunt încă aici, și sunt siguri, că nu peste mult va apare pe țănc Zambo, să-mi preiee scrisoarea. Abia pot nădăjdui să vă ajungă vre-odată în mână.

P. S. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mi se pare mai desnădăjduită situația noastră. Nu văd nici o puțină să ne mai întoarcem vre-odată. Dacă ar crește în apropierea prăpastiei vre-un arbore înalt, am încerca să ne mai durăm un pod; dar nu e arbore la distanță mai mică de cincizeci de picioare. Ori cât ne-am încorda, nu am fi în stare să târâm până aici un trunchi atât de puternic. Iar funia e mult prea scurtă de cât să ne putem coborâ pe ea. Zău situația noastră e desperată — cu totul desperată.

(Va urma.)

Răspândiți Revista „Cosinzeana“

AMERICANĂ

VÂNZAREA
EXCLUSIVĂ:

Librăria LEPAGE Cluj

Cereți oferta!

Un singur gând

Cum stau în iarba respirată
Pe largul câmpului, și-aștept
Din codri-o zină fermecată
Să-mi vie dornică la piept;

Și prin văzduhuri nu plutește
Nici taina vre-unui pic de nor,
Și de căldură se topește
Și glasul frunzei de mohor...

Ași vrea pe suflet să-mi coboare
Tot harul bolților cerești,
Și-un singur gând să-l înfloare:
Că mă iubești.

G. TUTOVEANU

Trecu un om...

Trecu un om acum pe stradă
Și hohotind bietul plângea.
Și n'a fost nimeni ca să-l vadă
In noapte cum se chinuia.

De-a fost vre-un dor sau vre-o durere
Nu pot să spun... Atâta știu
C'a fost povestea ce nu pierе
Iubirea... floare pe-un sicriu.

De-aș vrea să spun trista-i poveste
Azi nimeni crezământ n'ar da,
Cel mult mi-ar spune: „Poate este
Nebun*! — Și-el crucea își ducea...!”
G. PONETTI

Vis

Tăcere, că 'nfloresc în ceruri
Pe pieptul nopții, flori de-argint
Și viața — și soarbe-acum durerea
Din cupe mari de margarint.

Tăcere, că adoarme — orașul
Trudit de sbuciumu-i enorm,
Clavirul morții plânge 'n noapte
Și la castel toți scavii dorm.

Tăcere, căci încep zefirii
Să fredoneze până 'n zori,
Și teii exalând parfumul
Aștern cărările cu flori.

Tăcere, căci în casa scundă
E 'n agonie-un om sărac.
— Oștează parcurile goale
Și doarme lebeda pe lac.

Tăcere, căci îmi duc la groapă
Doi cioclii inima 'n sicriu,
Și doliul morții mă cuprinde —
Pustiu, pustiu, pustiu, pustiu...

Tăcere, noaptea e senină
Cum nu o vezi întotdeauna,
Pe sânii ei de alabastru
Visează luna...

IUSTIN ILIEȘIU

Cântece pentru Mia

Despletește-ți părul...

Despletește-ți părul în lumină,
Să-mi afund obrazii calzi în el,
Despletește-ți părul în lumină,
Răcoroase valuri ce se 'mbină
In rotiri scilpinde de inel.

Lasă, Mia, părul peste umeri,
Val de val să cadă lunecând,
Lasă, Mia părul peste umeri,
Și bătaia clipelor s'o numeri
Cu bătaia inimii curgând...

Inmlădie-ți trupul de zăpadă.
Să te prind alene de mijloc,
Inmlădie-ți trupul de zăpadă,
Fruntea mea pe sânul tău să cadă,
Să oprim o clipă vremea 'n loc.

GR. VĂJA

Scamatorie chineză. Se cunoaște dexteritatea chinezilor în materie de scamatorie. Artă aceasta este cultivată cu o rară dibăcie de fiii imperiului soarelui, așa încât înșală și pe cei mai ageri scrutători: Misionarul Staunton povestește în „Amintirile” sale un caz deosebit de interesant.

Staunton, cu un insoțitor al lui se găseau odată în orașul Kanton, unde admirau împrejurimea din preajma unui pod. Deodată aud o ceartă mare la spatele lor. Se întorc și văd un chinez mai în vârstă gesticulând în fața unui copil, care-l apostrofa cu violență. Bărbatul infuriat de obrăznicia copilului ridică pumnul și cu o lovitură îl doboară la pământ. Apoi se pune cu furie cu gheunul pe el și-i dă mai multe lovituri de cuțit în gat apoi o șterge lăsându-l mort într'un lac de sânge.

Ingroziți, englezii strigă mulțimei, să prindă pe ucigaș. Acesta se întoarce însă singur la victimă și-i ridică brațul, ca și când ar fi voit să se convingă dacă într'adevăr a murit. Când se pună englezii mâna pe el, copilul se ridică de jos și cu un zâmbet pe buze le întinde farfuria, pentru a-și primi recompensa pentru admirabilul talent, cu care a imitat toate mișcărilor și stărilor sufletești ale victimei. Cei doi englezi s'au îndepărtat, însoțiți de râsetele de batjocură ale chinezilor, cari strigau în urma lor: Fau — Kwai — lojo, adică li părea bine, că și englezii pot fi... prostiți.

Cele treisprezece porunci ale japonezelor. În ziua nunții mireasa japoneză învață dela mamă-sa unsprezece porunci, pe cari le ține cu sfințenie.

— În momentul, când te-ai căsătorit, nu mai ești fata mea, — îi spune bătrâna. De aceea trebuie să ascuți de viitorii tăi părinți, așa cum ai ascultat de noi.

— Odată cătorită, bărbatul ți-e singurul stăpân. De aceea ascultă-l căci aceasta este cea mai mare virtute a femeii.

— Ascultă totdeauna de soacră-ta.

— Nu fi geloasă. Gelozia omoară dragostea bărbatului.

— Nu-te supăra niciodată, nici atunci, când ești nedreptățită.

— Nu vorbi mult.

— Nu vorbi de rău pe deaproapele.

— Nu minți.

— Fi econoamă și mulțumește-te cu puțin.

— Nu vizita prezicătoare.

— Nu-te lauda cu situația bărbatu-tău.

CELE MAI FINE
LAME DE RAS
UNICUOM
SE GĂSESC LA CUTITARIA KUN CLUJ
și toate accesoriile în această branșă

ATELIER MODERN
DE FOTOGRAFII
G-A-R-D-I & Co
CLUJ, STRADA
ȘAGUNA No. 13

1 FRANC = 7 LEI
La librăria LEPAGE
pentru editurile casei
MASSON-PARIS
Pentru alte ed. franceze, cel
mai mare favor de schimb 1-6
Cereți catalog!

A APĂRUT
FUM de JERTFĂ
poezii de TEODOR MURĂȘAN
PREȚUL 20 LEI, ȘI PORTO
De vânzare la principalele librării
și la autor în Turda.

— Nu căuta societatea celor tineri, nici când ești de aceeași vârstă.

— Imbracă-te curat și modest.

Iată un adevărat complex de virtuți necunoscute în viața socială a femeilor noastre. Realitatea la noi este cu desăvârșire inversată. De aceea și marele număr de celibatari, mai ales în societatea românească, necunoscut în viața japonezilor.

Un jurământ picant. Domnișoara Marta Chenal, dela Opera din Paris a ajuns celebră pe lângă talentul său remarcabil și în urma unui proces avut de curând la o judecătorie de ocol.

Intradevăr talentata primadonă a fost dată în judecată de către o casă de lux, pe motivul, că refuză să plătească o notă de cumpărături de ciorapi. În notă e pusă între altele următoarea cumpăratură:

„O duzină de ciorapi pentru o damă... corpolentă.“

Domnișoara Chenal s'a simțit ofensată de această caracterizare și a susținut, că dânsa nu este corpolentă, ci are picioare ca *toată lumea*.

Judecătorul i-a oferit jurământ și artista a jurat, că... are picioare ca și alți oameni.

Se zice, că magazinul de lux, rămas cu nota neplătită a însărcinat câțiva Don Juani să fotografieze picioarele primadonei pentru a o prinde cu jurământ fals.

Lumea așteaptă cu nerăbdare rezultatul acestei conspirații.

Renumitul basist Lablache a fost odată primit în audiența de Regele Neapolei. În sala de așteptare mai mulți inși așteptau să le vină rândul. Lablache cu pălăria în cap studia tablourile de pe pereți. Deodată aghiotantul îi strigă brusc numele, pofindu-l înaintea Suveranului. Artistul, distrat pune repede mâna pe un joben din cuier și intră.

Regele a răs una bună, când l'a văzut cu două pălării și l'a întrebat, care-i rostul acestei plezanterii.

Lablache s'a recules repede și pe un ton de o seriozitate prefăcută îi răspunde: „Ce e drept maiestate, sunt cam multe pălării pentru un om, care și-a pierdut capul.“

Votul femeii. Șef-redactora revistei „Les Annales“, scriitoarea cunoscută și femeia de inimă, apăra punctul de vedere al dreptului de vot al femeii precum urmează:

„Politica este o galeră oribilă (se știe că galera este o corabie unde se află osândiți la muncă silnică — trad.), da, aceasta e adevărat — pe care n'ar trebui, poate, să ne rătăcim, femeile. — Aceasta încă e adevărat. Bărbații ne-au învățat că în politică se practică prea cu ușurință violența, minciuna, cupiditatea, ura și — de sigur — fiindcă se tem că o să le urmăm exemplul își apără bucătăria lor de noi, interzicându-ne viața politică. Dar, la adecă, desfid pe cineva să găsească motive rezonabile, cari să justifice excluderea în cari se pretinde din partea unora să fie ținute mamele, cari au dat copii patriei, femeile, pe cari războiul le-a lăsat văduve, muncitoare, cari luptă pentru traiul zilnic. Ele suferă destul din pricina unor anume legi stabilite și cunosc prea bine cu ce vatamă siguranța națio-

nală, pentruca să n'aibă glas în materie. De orice parte ai întoarce problema pare arbitrar să le iai femeilor puțința de a apăra cauza micuților lor, pe cari i-au născut și pe cari ele sunt adeseori singure ca să-i apere, să-i crească, să-i nutrească din câștigul lor“.

„Intrebați pe bravele menajere, cari își dau osteneala, muncind din greu, pentru mâncarea de toate zilele, cu ce ochi privesc ele la cărciuma unde se pierde plata bărbatului; întrebați-le cu ce groază, cu ură văd înforcându-se acasă pe alegătorul, care se împletește, se isbește, injură, care sparge tot la el acasă și sătul de căzătura la pământ, e cuprins de o veselie galantă din zile de sărbătoare. Mai cu seamă întrebați pe oricine are mintea sănătoasă și care se ocupă chiar numai un sfert de oră pe zi cu problema socială, ce furie clocotește în femeie împotriva aceluia vas de ținc blestemat, care vinde veninul, care seamănă ruina la oamnenii săraci și care este cauza atator curesururi la micile ființe, cari n'au cerut ca să vină pe lume“...

„Înainte de războiu poate că ar fi arătat (femeile) o incompetență sau cel puțin o indiferență egală cu aceea a bărbaților. De când au cunoscut diferența de aproape; de când au dat dovadă de o bunăvoință, care te mișcă, intru micșorarea suferinței; de când reflectează asupra cauzelor și efectelor; de când ating cu degetul rănile morale și fizice; de când urmează la cursuri în spitale; de când urcă trepté, cari se clatină și murdare, pentru ca să ajungă pe urmele mizeriei; de când se îngrijesc să capete lapte micile ființe plâpânde și pline de curesururi; de când servesc supă femeilor însărcinate, de când veghiaza pe lângă copilași în maternități și se îngrijesc de copii, prin dispensarii, copii, cari au crescut rău; de când merg la căpătăiul tuberculoților și luptă împotriva acestui dezastru național; de când știu și de când își dau partea cea mai bună a inteligenții lor, a muncii lor cauzei umane — au datoriat de a vota și ele“...

...E de prevăzut că între ele se vor găsi energumene. Veți mai număra snobinete, ariviste, glorioase și nebune, e evident. Dar în cameră se găsesc numai sfinți?..“

H. P.-P.

„Cartea Românească“ continuă a ține și în anul 1923 concursurile cu premii pentru scrieri românești.

Premiile ce va acorda se ridică la suma de Lei 113.000.

Prospecte detaliate cari cuprind subiectele și condițiunile acestui concurs, se trimit cu plăcere la cererile ce se vor adresa Direcțiunii „Cartea Românească“ București, Bulev. Academiei.

A apărut:

și se găsește de vânzare la administrația noastră:

DOUĂ IUBIRI

versuri lirice de

RADU MĂRGEAN

PREȚUL 7 LEI FRANCO.

Scrisori dela Redacție

I. Morariu, *Bogatul Român*. Abonamentul Dv. este plătit până la 30 Oct. a. c.

I. Nistor, *Șeica-mare*. Anul acesta este achitat integral.

G. David, *Lipova*. Primit 60 Lei.

Gh. Șterfenițu, *Piscolu*. Primit 60 Lei.

I. Adam, *Belinți*. V'am trimis din nou numerii din 25 Mai, 10 Iunie și 10 Iulie. Mai aveți de plată până la sfârșitul unei Septemvrie 60 lei.

Adam Roșu *Geoagiul de jos*. Mai aveți până la sfârșitul anului — lei 60 de plată.

Vasile Guja, *Chipercenti*. Am primit 60 lei trimiși.

Droc Petru, *Voineasa*. Am primit cei 60 lei trimiși; sunteți plătit până la 1 Iulie 1923.

Ioan Capșa, *Parcani*. Am primit cei 60 lei trimiși.

Nicolae Popovici, *Bran*. Abonamentul e plătit până la 1 Octombrie 1923.

Nicolae Mohan, *Mediaș*. Abonamentul Dv. expiră la 1 Oct. a. c.

Bortig Avram, *com. Daneș*. Abonamentul Dv. e plătit până la 1 Noembrie 1923.

Decuș Toma, *com. Tipova*. Am primit cei 60 lei trimiși.

Gavrilă Druțora. Folklor nu publicăm în „Cosinzeana“. Trimiteți astfel de lucruri la „Comoara Satelor“ din Blaj, care le va publica.

Balșeanu B. N. „Pe vatră“ este un început sfios, care nu ne destăinuiește încă nimic.

A. P. Sinceritatea în poezie este o calitate frumoasă, dar ea singură nu este suficientă pentru a face publicabilă o poezie. Mai trebuie și expresii alese, și un ritm impecabil și rime originale. Aceste din urmă condiții lipsesc din poezia închinată mirelui Dv.

C. Bănat Proza Dvstră este obositoare din pricina frazelor prea lungi, cari întunecă claritatea și îngreunează înțelesul. Dăm aci o astfel de frază și vă rugăm să vă gândiți, dacă ceea-ce spuneți în ea, nu cumva a-ți putea spune mai clar în propoziții scurte și expresive. Iată fraza Dvstră:

„Din căsuța mică și albă ce stă singuratecă la marginea pădurii, de trei nopți incoace, zarea pală a unei luminări se strecoară mereu prin ferestruicile a căror obloane de mult, ba poate niciodată nu fuseseră închise și străbat în liberă voie până departe printre dealuri, până unde slabele-i puteri o pot duce. răspândind un ceva neobișnuit și trist, ori și în pădurea ce stă alătura incrementă, întunecată și tăcută, fiorul tremurător al unei taine vechi și totuș... la înălțimea căreia încă nimeni nu s'a putut ridica, nimeni nu s'a putut ridica ca să o atingă, s'o talmăcească în sensul ei adevărat, afară de Dnul nostru Isus Hristos, care a înconjurat-o cu aureola cerească și sfântă“.

A APĂRUT

**Corespondența
comercială română**

de prof. D. VOINA

Prețul 36 Lei și porto. La Librăria Lepage-Cluj.

**Catalog românesc la
Librăria Lepage-Cluj**

6-8

LA

Regele Pălăriilor

au sosit

Noutăți

în specialități de mode de domni.

12-23

Lloyd 1287

Sticle și oglinzi pentru mobilă,
șlefuite în stil baroc, în formă
de stea și flori, precum și după
desenuri, se pregătesc artistic la
Fabrica și șlefitoria de sticle și oglinzi.

**HUNWALD
CLUJ**

Strada Vlahuță No. 3. Telefon 1-47.
Resmăluim oglinzi stricate.
Lloyd 1152 13-24

*Intreprindere Electrotehnică
Românească*

Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7. Telefon 577.

Furnizează: Electromotoare, Dina-
muri, Vase pentru gă-
tit, Feară de călcat, Acumulatori, BECURI
pentru orice tensiune și lumină, diferite
alte aparate electrice și materiale de in-
stalație.

Execută: la comandă orice instalațiuni
de lumină, transmițeri de
forță atât în loc cât și în provincie, PRO-
IECTE ȘI OFERTE LA CERERE GRĂTUIT.

Stațiune de încărcat
13-22 și reparat acumulatori.

Adresa destinatarului:

Frații Renner & Co. S. A. Cluj

Este
cea mai
mare fabrică
de pielărie din Ro-
mânia. Produsele ei: In-
călțăminte, curele de transmi-
siune, diferite feluri de
pielărie și talpă con-
curează cu ori-
ce produse
streine

Cereți prețurile acestor produse!

S'A DESCHIS INSTITUTUL IDROTERAPEUTIC

„DIANA”

BĂI: DE ACID-CARBONIC, ESTRAS DE BRAD, DE SUL-
FUR, DE ȘARE, ELECTRICE, TERMALE, DE SOARE etc.

7-24 Medic conducător: Dr. P O R S C H E neurolog. Lloyd 1634

BERILE fabricii de bere CELL din Cluj

Berea nutritoare Berea

Hercules și Monostor

Specialitatea deschisă
brună din malți dublu

DEPOURI ȘI REPREZENTANȚE ÎN PROVINCIE

Gherla, Dej, Jibou, Șimleul Silvaniei, Tășnad, Huedin, Gilău, Iara-de-jos,
Mociu, Uioara, Aiud, Oradea-Mare, Careii-Mari, Satu-Mare, Baia-Mare, Șom-
cuta Mare, Sighetul Marmășiei ș. a. m.

La administrația noastră se
găsește de vânzare Colecția
completă din 1922 a revistei „COSINZEANA”
Prețul unei colecții nelegate . . . . . Lei 120.—
O colecție legată frumos . . . . . Lei 180.—

„COSINZEANA”Lei 120.—
Lei 180.—